

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cvrsvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

6. Quot sint Cœli, ac Astra.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

Planetam motu tam regulari ac recto, & id omnino ingentem videtur exigere attentionem.

51 *Respondetur* hanc probationem non virgere eos qui dicunt Cælum esse totum ex solidum quoad illam partem, in qua sunt stellæ fixæ, & etiam quoad reliquas partes præter Canales illos, in quibus mouerentur Planetæ; si enim hi canales essent repleti corpore fluido, facile motus illi Planetarum esse possent uniformes, nec Cælum totum quoad omnes partes esset solidum.

Deinde, quidquid sit, an possit motus tam uniformis fieri per corpus fluidum tam ingens virtute creata, certe in creatura Dei virtute fieri posse nemo dubitat; unde ergo constat certo quod non moueantur ab ipso Deo immediate stellæ per Cælum? *Rursus* quamvis difficile sit ut ministerio Angelico motus ille ita gubernaretur per corpus fluidum, tamen non constat aliquo argumento certo, quin ita fieri possit.

Argumenta pro fluiditate solvuntur.

52 *Iam* veniamus ad argumenta probantia Cælos esse fluidos. Primum est ex autoritate Patrum, qui videtur dicere Cælos non moueri, sed astra, & hæc in Cælis non esse fixa, sed posita ita *Iustinus Martyr*, *Eusebius Emysenus*, *Gregorius Nyssenus*, *Chrysostomus*, & alij quos citat *Camerarius*, & *Arriaga*: sed hoc non esset verum, si Cæli essent solidi; ergo sunt fluidi.

Respondetur negando minorem, possent enim astra in Cælis solidis immotis moueri, modo in illis reperirentur canales, qui vel vacui essent vel pleni substantia aliqua fluida, & si i a mouerentur non essent fixa in Cælis: sed non est adeo certum, quin possint in Cælo dari canales alterutro ex his modis.

Deinde sic possent moueri, & non esse fixa in Cælis, si penetrarent Cælos, nec adeo certum est quin penetrare possint ipsos, siue ex natura sua, siue ex dispositione Diuina ad bonum vniuersi.

Probatum secundo: non possunt commodè cum soliditate Cælorum explicari omnes mutationes, quæ cernuntur in motibus Planetarum, qui nunc vicinissimi sunt remotius se habent: ad inuicem, nunc propius ad terram, nunc à terra altius apparent.

Respondetur negando sequelam, quia possent saluari per canales, in quibus essent, vel non essent corpora fluida, vel per penetrationem, ut paulo ante dixi.

Probatum iam quod sint partim solidi, partim fluidi; quia alias non possent saluari commodè motus Planetarum absque multiplicatione magna Cælorum, aut vacuo, aut penetratione: sed nec illa multiplicatio nec vacuum nec penetratio admitti debet: ergo dicendum est Cælos esse partim solidos, partim fluidos.

Respondetur negando minorem quantum ad hoc quod non constet certo, quin minor sit falsa quoad quamcumque partem eius.

CONCLUSIO II.

53 *Probabilius est* Cælos non esse totaliter liquidos, etiam quoad illam partem, in qua sunt Planetæ. Hæc est expressè contra *Camerarium*, & *Arriagam*.

Probatum: Probabilius est Deum non mouere immediate Planetas, sed adhuc adhibere ministerium Angelicū, nisi astra ex natura sua habeant virtutem mouendi se: sed si astra, siue à se, siue ab Angelis moueantur, est omnino valde difficile quomodo possint moueri tam uniformiter per corpus fluidum: ergo si potest excogitari alius modus facilior, ille modus probabilior censendus est: sed facilius moueri possunt cum ila uniformitate, si Cæli dicantur aut totali ex solidi ac multiplicati, aut quoad partem solidi, ac quoad partem fluidi: ergo probabilius est quod non sint totaliter fluidi, etiam quoad partem correspondentem omnibus Planetis.

54 *Obiicitur* pro *Camerario* loca Patrum asserentium stellæ non esse fixas in Cælo: sed essent, si Cæli non essent fluidi, neque enim alias possent moueri per Cælum, saltem Cælis immotis.

Respondetur negando minorem, quia possent moueri per canales aut vacuos, aut plenos corpore fluido, aut penetrando Cælos.

Dices non esse probabile quod astra possint penetrare Cælum, nec etiam quod detur in Cælo vacuum: ergo.

Respondetur, si non sit id probabile, tum dicendum quod astra moueantur per canales repletos corpore fluido, unde nego consequentiam. An autem id sit probabile nec ne, postea dicam.

Obiicitur pro *Arriaga*. Si Cælum Planetarum non esset liquidum, quoties moueretur quilibet Planeta, deberet ingens machina totius Cæli, in quo esset, moueri: sed hoc videtur inconueniens: ergo non est dicendum.

Respondetur negando sequelam, quia posset in ipso moueri Planeta per loca siue vacua, siue repleta corpore fluido, siue per penetrationem.

Respondetur secundo negando minorem, de quo postea iterum numero 63.

CONCLUSIO III.

54 *Probabilius est* Cælum esse totaliter solidum, quoad omnes partes. Hæc est communissima sententia, eamque supponit *Dōctor* in 2. d. 14. q. 4. in cuius commentario magnam partem doctrinæ huius ante tradidi. Est utem contra *Camerarium*, & *Arriagam* & ceteros auctores trium primarum sententiarum.

Probatum primo, illa ipsa communis sententia auctoritate, à qua absque ratione virginti, qualis assignari nequit non est recedendum, præsertim cum Sancti Patres apud *Tannerum* tom. 1. de creatione mundi, quæstione 3. dub. 2. citati magis clarescunt hoc, quam oppositum, ut ipsemet *Arriaga* fateatur.

Probatum secundo: si dicantur cæli esse solidi, quoad omnem partem, Planetæ poterunt moueri ab Angelo assistente, quin ipsemet Angelus cum ipsis moueri debeat motu tam veloci ac ingenti. Si autem dicatur esse vel totaliter vel quoad partem fluidum, non poterit, neque enim motu locali potest moueri Angelus corpus à se distans, ut communiter tenetur.

Dices, posse Angelum mouere astrum per impulsum, quo impulsu mouetur Angelo distans antequam perueniat iterum ad ipsum Angelum. Fateor hoc posse dici, sed tam ingens impulsus, quo corpus tam magnum per tantum spatium moueatur, non est facile concedendus absque necessitate, qualis non est hic.

Obiicitur pro *Camerario*, quod stellæ non mouerentur cælis immotis, & quod essent fixæ in cælo, cuius contrarium insinuat à Patribus.

Respondetur negando sequelam: quia possunt moueri per canales vacuos, aut penetrationem. Alia Responsio dabitur quæstione sequenti: hæc sufficit ad defendendam hanc conclusionem, prout iacet contra hanc obiectionem, & aliam supra positam ex *Arriaga*, nempe, quod si queretur maximam partem cæli moueri debere, vel moueretur vnicus Planeta longe minoris quantitatis: negatur enim sequela ob rationem iam datam.

QVÆSTIO VI.

Quot sint Cæli ac Astra.

56 *De* sunt genera astrorum, vnum eorum, quæ vocantur errantia, seu erratica, quæ scilicet inter se non tenent semper eandem distantiam: aliud eorum, quæ vocantur fixa, quia scilicet eandem inter se distantiam semper tenent. Priora illa vocantur etiam Planetæ, & sunt septem tantum, colligunturque ab Astrologis clarissima experientia: & quantum ad Solem & Lunam, nemo est qui non videat ea dari, ac huiusmodi esse. Hi septem Planetæ appellantur: primus nobis vicinior Luna; secundus *Mercurius*; tertius *Venus*; quartus *Sol*; quintus *Mars*; sextus *Iupiter*; septimus *Saturnus*: & hunc ipsum ordinem eos inter se tenere tenent Astrologi communiter, quibus in sua arte credendum, quoties nihil habetur in contrarium. Hic autem Planetarum ordo comprehenditur hoc versu, quem memorie iuuandæ causa hic subiungere placuit.

Saturnus prior est, hinc *Iupiter*; inde *Gradinus*, Post sequitur *Phæbus*; Cypria quinta *Venus*; *Mercurius* sextus, verum infima, & vltima Luna est. Sed & comprehensus est ab alio hoc vnicò carmine. Post sim sum sequitur, proxima Luna subest.

Prima

Probabilius est Cælum non esse liquidum, etiam quoad illam partem, in qua sunt Planetæ. Hæc est expressè contra *Camerarium*, & *Arriagam*.

Prima sententia quantum ad numerum Cælorum, est unicuique tantum esse cælum, in quo omnes stellæ sint. Ita omnes, qui tenent cælum esse totaliter fluidos, aut partim fluidos & partim solidos; & etiam ij, qui putant astra errantia moveri in cælo per canales vacuos aut per penetrationem.

Aduertendum autem, hos autores non negare dari alios cælum, nempe Empyreum ac æthereum; sed negant solummodo dari plures cælum, in quibus stellæ aliquæ sint.

Secunda sententia est dari plures cælum, in quibus sint stellæ, & ex his aliqui nimium multiplicant Cælum numerum, asserentes tot esse cælum distinctos, quot sunt stellæ tam fixæ quam errantes; alij vero stellæ fixas omnes collocant in vno cælo, & assignant cuilibet Planetæ cælum suum.

CONCLUSIO I.

Dantur
plures.

57 *Absolute, & simpliciter plures cæli sunt admittendi*. Hæc apud Catholicos est extra controuersiam.

*Probat*ur aperte ex Scriptura psal. 148. *Laudate eum cæli cælorum* (id est omnes cæli) & omnia, quæ sunt per cælum sunt. Ad Ephes. 4. *Ascendit super cælum cælorum*. Deinde Paulus Apostolus asserit se raptum fuisse ad tertium Cælum: ergo dantur tres Cæli. Nec hanc conclusionem, ut dixi, negant autores Catholici primæ sententiæ, qui solum volunt non dari plures Cælum, in quibus sint stellæ.

CONCLUSIO II.

Dantur
octo cæli
in quibus
sunt stellæ.

58 *Dantur octo cæli, in quibus sunt stellæ, non vero plures*. Hæc est communissima cum doctore in 2. d. 14. q. 4. contra autores primæ sententiæ, & contra eos qui pro multiplicatione stellarum multiplicant Cælum.

*Probat*ur secunda pars, in qua est minor difficultas: quia omnes stellæ fixæ possunt poni in vno cælo, nec ex motibus earum, aut alia ratione aut experientia vlla constat quod sint in cælis distinctis: ergo gratis multiplicantur cæli pro illarum multitudine: nec hæc pars indiget alia probatione.

*Probat*ur prima pars: quia nullus ex Planetis potest esse in eodem cælo cum alio Planeta, aut stellis fixis: ergo quilibet ex Planetis habet cælum proprium distinctum, & consequenter sunt septem cæli eo respondentes septem Planetis, & præterea aliud cælum correspondens stellis fixis. Probatur antecedens; quia si esset in eodem cælo cum villo alio Planeta aut cu stellis fixis, semper haberet eandem distantiam cum aliis Planetis aut stellis fixis, nisi vel penetraret cælum, vel pars aliqua cæli esset fluida; vel certe daretur in cælo canales vacui in quibus moueretur: sed neutrum ex his dici potest: ergo nullus Planetarum potest esse in eodẽ cælo cum aliis Planetis aut stellis fixis. *Probat*ur minor quoad primam partem, nempe quod non debeat dici quod astra errantia moueantur in cælo penetrando ipsum, prout asseruerunt aliqui antiqui, quos sequitur Petrus Iohannis Prouenzalis quodlibet 3. q. 7. Probatur inquam minor quoad hanc partem: quia quantitas est impenetrabilis naturaliter, ergo naturaliter loquendo astra non possunt sic moveri in cælo: nec dicendum est, quod supernaturaliter ac miraculose ita moueantur, quia non est recurrendum ad tam continuum miraculum absque necessitate.

59 *Contra* hanc communem probationem proposui tres replicas in commentario ad prædictam questionem Scoti: quarum præcipua est, quod non adeo constat cælum habere quantitatem, præsertim in sententia, quæ mihi quantum ad rationem probabilissima est, quod scilicet cælum sit corpus physice simplex: nam communiter quantitas dicitur proprietas materiae, & hoc intelligitur communius de materia prima: ergo cum in illa sententia non constaret cælum materia, non deberet habere quantitatem. Nec refert quod habeat partem extra partem, quia hoc posset habere absque quantitate in nostra, & communi iam sententia, asserente extensionem entitativam non haberi formaliter à quantitate, nec ita quin maneret in nostra substantia, quamuis separaretur quantitas: de quo in Prædicamento Quantitatis.

Confirmatur hæc replica: quia secundum communem

sententiam Cæli non sunt calidi formaliter loquendo: sed certe si haberent quantitatem præsertim eiusdem speciei cum quantitate nostra, difficulter posset defendi, quod non esset sic calidum, ut patet ex dictis supra: ergo ut defendatur non esse sic calidum debet dici quod non sit quantum. *Et si dicas*, quod possit esse quantum quantitate distitit speciei à sublunari, quin esset calidum formaliter, quia natura talis quantitatis non esset esse receptivum qualitatum primarum, sicut est quanti astra nostra sublunaris: eodem modo posset dici, quod non esset illa quantitas impenetrabilis, licet nostra sit.

60 *Melius ergo probatur illa prima pars* minoris: quia si cæli essent hoc modo penetrabiles: eadem difficultas esset in modo quo mouerentur astra per ipsos ac si essent flu diuinde cum propter illam difficultatem (sup additum) sit Cælum non constare partibus fluidis, per quos moueretur astra, debet consequenter dici, quod astra non moueantur per ipsos mediante penetratione.

*Probat*ur eadem minor quoad secundam partem: quia non dantur tales partes fluidæ in cælo, ut præbatum est questione præcedenti.

*Probat*ur minor quoad tertiam partem, quæ est contra Hurtadum hic, non putantem absurdum esse, concedere vacuum in cælo, quia præterquam quod absque necessitate magna non debeat, contra torrentem authorum fere omnium ad niti huiusmodi vacuum, adhuc contra est, quod astrum non posset per canales vacuos moveri magis, quam per canales plenos substantiæ fluidæ, absque eo, quod Angelus assistens comitaretur ipsum: sed inconueniens videtur, quod Angelus, tam perpetuo debeat localiter moveri tanta velocitate ac per tantum spatium, si potest fluari commodè qua alia ratione astrum moueretur: potest autem si dicatur, quod habeat cælum sibi proprium, & quod moueatur eodem motu, quo mouetur illud cælum.

61 *Obijes primo*, non sunt multiplicanda entia sine necessitate, sed non est necessitas multiplicandi cælum, ergo. Probatur minor: quia ideo multiplicaretur quia alias non possent saluari diffomes astrorum motus: sed possent per quancumque viam ex tribus assignatis in minori: ergo non est necessitas multiplicandi illos.

Respondes negando minorem, ad cuius probationem distinguo maiorem: quia alias non possent eque bene saluari, & rationabiliter, ac per multiplicationem cælorum, concedo maiorem: quia alias non possent saluari villo modo, nego maiorem: & similiter distinguo minorem: possent absolute, & simpliciter, concedo; possent eque bene ac rationabiliter, nego minorem, & consequentiam.

Obijes secundo Chrysostomum homil. 4. in Genesim: quomodo inquit, dicunt aliqui factos multos cælum non ex Divina scriptura hoc didicerunt, sed ex suis opinionibus, ut ita dicam, impelluntur.

Confirmatur quia si darentur plures cæli, quorum motu stellæ mouerentur, ut asserimus in conclusione, stellæ essent fixæ in cælo, contra eundem Chrysostomum hom. 6. & 13. in Genesim dicentem: Absit ut cogitemus Deum assignasse cælo astra, cernimus namque ea moveri, & de vno loco in alterum transferri.

Deinde sequeretur non astra solum, sed Cælum moveri contra eundem hom. 12. ad Populum Antiochenum: ubi ait Cælum esse fixum & immobile, Solem vero & reliqua astra in ipso circumuolui continuo.

Confirmatur secundo: quia ex modo loquendi Scripturæ de Astris, colligitur illa moveri, non vero Cælum, v. patet Ioh. 10. Sol contra Gabaon non moueris, & Luna contra vallem Aialon: steteruntque Sol & Luna. Stetitque Sol in medio Cæli, & non sustinuit occumbere. Hæc obiectio cum his confirmationibus est fundamentum Camerarii.

62 *Respondetur* Chrysostomum esse explicandum ipsi Camerario, qui fateatur tres dari Cælum ex D. P. vilo id asserente: quod tamen esset falsum, si non darentur plures Cæli. Quare sicut ipse explicat illum loqui de pluribus Cælis stellatis, cum tamen ipse absolute neget plures Cælum, ita debet permittere nobis adiungere aliâ explicationem. Itaque dico Chrysostomum tantum velle, ultra aggregatum ex omnibus Cælis, in quibus videmus Stellæ tam

tam fixas, quam errantes, non esse alios stellatos, qui colligi possint ex Scriptura, aut ratione vllatque adeo, qui eos vellent alserere, eū ad hoc non nisi propria imaginatione absque fundamento sufficienti, impelli. Cum hoc autem stat, quod in hoc ipso aggregato ex omnibus his Cælis, in quibus cernimus Stellas, sint plures Cæli sibi inuicem subordinati. Et sane quemadmodum amplum alicuius Principis Palatium includens plures domos inter se discontinuas, vocatur tamen communiter vna domus; ita aggregatum ex omnibus his Cælis vocari potest vnum Cælum propter ordinem, quem habent inter se.

Ad confirmationem respondendo distinguendo antecedens quoad primam partem: essent ita fixæ in Cælo, vt non possint moueri, nego antecedens; id enim est contra experientiam ita essent fixæ, vt possint tamen moueri, concedo antecedens, sed nego id esse contra Chrysostomum.

Ad secundam confirmationem respondendo, eatenus Cælum dici esse immobile, quatenus totum Cælum nunquam relinquat locum totalem suum; non vero quatenus in eodem loco non moueatur circulariter, & in hoc distinguetur mobilitas Cæli à mobilitate astrorum, quia astra mouentur totaliter extra locum suum.

Ad secundam confirmationem nego id colligi ex Scriptura; quamuis enim dicat Solem steterisse, non inde sequitur, quod Cælum etiam Solis non steterit; & data opera fecit mentionem de statione Solis potius, quam de statione Cæli, tum quia illa erat magis sensibilis; tum quia erat statio, ratione cuius non mutauit locum totalem, quem alias mutaret; statio vero Cæli non erat talis, quia non mutaret alias locum totalem, licet mutaretur in illo loco totali circulariter.

63 Obiicies tertio ex Arriaga: si quilibet Planeta haberet Cælum suum, sequeretur, quod moueri deberet ad hoc, vt Planeta moueretur, & ita in gens machina Cæli septimi, quod magis, excedit Saturnum in eo positum quam guttam maris excedit totus Oceanus, moueri deberet, vt moueretur Saturnus: sed videtur alienum à sapientia diuina ordinare, vt res tam magna moueatur ad solum finem, vt res tam exigua moueretur, sicut si quis ordinaret, vt totus Oceanus moueri deberet in ordine ad mouendam vnā guttulam in eo contentam.

Respondetur concedendo sequelam maioris, & negando minorem, præsertim quando alias res illa minor tam commodè moueri non posset à causis secundis, nisi moueatur motu rei maioris, vt contingit in proposito ex fundamentis conclusionis. Quod si gutta Oceani non posset moueri commodè quin totus Oceanus moueretur, prudentissime ordinaretur motus Oceani ad hoc, vt moueretur illa gutta, quando motus guttæ esset necessarius, aut vtilis vniuerso.

Confirmatur efficaciter: quia non esset magis alienum à prudentia diuina ordinare motum machinæ istius grandis, vt moueatur stella in eo fixa, quam ordinare rem tam grādem, vt in ea moueretur res tam parua, præsertim cum posset moueri absque illa machina, supra scilicet alios Cælos inferiores: ergo sicut non obstante hoc facit machinā illam grandem in ordine ad hoc, etiam poterat eo non obstante ordinare motum illius, vt moueretur res illa parua.

Deinde posset fieri, quod motus ille Cæli non haberet pro fine solo motum stellæ sue, sed quod alium vsum haberet, nobis quidem ignotum, sed vniuerso vltimo vtile; hoc autem supposito deberet moueri ad illum alium finem, & consequenter melius ordinaretur, vt tam ipsum, quā stella vnico modo moueretur, quā duplici distincto.

64 Obiicies quarto ex Auerſa q. 3. 2. s. 5. posset commodè moueri stellæ errantes, quamuis non multiplicarentur Cæli integri, modo multiplicarentur in Cælo zonæ quædam, seu fasciæ prægrandes inclute in concavitatibus correspondentibus in ipso vnico Cælo, in quo sunt stellæ fixæ: ergo non sunt multiplicandi Cæli pro multiplicatione Planetarū, sed sufficit multiplicare tales partes Cæli.

Respondendo primo, eos qui multiplicant Cælos, non curare, an Cæli isti sint integræ corpora rotunda ex omni parte, sed sufficere ipsis, eorumque intento illam multiplicationem partium, quam concedit Auerſa. Vnde fru-

stra hoc argumento conatur infringere communem sententiam de Cælorum multiplicitate.

Respondendo secundo, æque facile posse multiplicari integros Cælos, ac fascias illas, vnde cum communis sententia, vt ipse supponit, ita sentiat, non est recedendum ab illa absque vrgenti aliqua ratione, aut autoritate, qualem non affert pro se hic Author.

CONCLUSIO I.

65 Præter hos octo Cælos non est necesse ponere alios Cælos mobiles nec immobiles præter Cælum Empyreum, quod etiam ponendum est sicut & aer, qui nomine Cæli saepe appellatus venit. Hanc conclusionem colligo ex Doctoribus, quatenus tractando de numero Cælorum mobilium, non nisi octo Cælorum mentionem facit: eam expresse tenet Arriaga, & probabilem censet Amicus hic contra Conimbricenses, qui duos alios Cælos mobiles, vnum, quod vocant primum mobile, supra Cælum stellarum fixarum collocatum, & alterum supra ipsum, glaciale appellatum ponunt, pro qua sententia plures alios authores citat Amicus, qui etiam ob autoritatem Astrologorum eam putat probabilem.

Probat per primam partem conclusionis, quod scilicet non dentur plures Cæli mobiles quam octo: quia non est fundamentum sufficiens ad plures Cælos mobiles ponendos: ergo non sunt ponendi iuxta vulgatum axioma, quod non sint multiplicanda entia sine necessitate. Probat antecedens quia fundamentum ponendi Cælum nonum, quod vocant autem oppositæ sententiæ primum mobile, est quod obseruatum sit Cælum sydereum, in quo scilicet sunt stellæ fixæ, non solum moueri ab oriente ad occidentem, sed ab occidente etiam ad orientem motu retrogrado, quo non conficitur nisi vnus gradus in centum annis, qui motus non posset ipsi conuenire ex se, nisi quatenus moueretur motu aliquo cæli superioris, quod totali motu moueretur: ergo datur cælum aliud superius cælo sydereo.

Rursus obseruauerunt alium motum trepidationis in eodem cælo sydereo, qui non posset ipsi conuenire nec ratione motus sui nec ratione motus cæli noni, à quo habet moueri retrograde ab occidente ad orientem: ergo debet poni aliud cælum decimum, quod totali motu mouetur per se, & propterea vocatur Chrystallinum, aquæ & glaciale: hoc autem cælum putat esse nonum ordine, & præcedens cælum esse vltimum omnium cælorum mobilium, ac propterea primum mobile.

Sed hæc fundamenta non sunt sufficientia: nam non apparet quo modo motus tam tardus, quo non conficeretur nisi vnus gradus centum annis, aduerti possit: & præter ea posset commodissime fieri, sicut & ille motus trepidationis ab Angelo assistente, ac mouente cælum absque interuentu aliorum duorum cælorum: ergo non est sufficiens fundamentum asserendi illos duos cælos mobiles.

66 Probat per conclusionem, quoad illam partem, qua negat alios cælos mobiles præter Empyreum, simili argumento: qui non est fundamentum aliquod vnde colligantur, & si absque fundamento posset quis asserere aliquos cælos, posset centum alios mobiles ac totidem immobiles asserere: quod est absurdum.

Probat per conclusionem, quatenus asserit cælum Empyreum, tum communi Theologorum sententia cum Magistro in 2. d. 2. ac D. Thoma 1. p. q. 66. tum etiam quia datur cælum, in quo Beati vident Deum, & in quo Christus post ascensionem sedet à dextris Dei, vt est de fide: sed illud vocamus Empyreum. Quod autem sit immobile ac propterea distinctum à cæteris cælis mobilibus, patet ex eo quod non sit vlla ratione conueniens cælo, in quo residet Beati, cōtinuè moueri, quia in eo Beati etiam cōtinuè mouentur.

Adde hic obier, si cælum stellarum esset immobile, & præterea solidum secundum eam partem in qua resident stellæ fixæ, vt aliqui existimant, non esse necessarium, vt daretur cælum Empyreum distinctum ab ipso, quia illud ipsum cælum posset sufficere Beatis quantum ad partem superiorem eius, quæ posset esse tam magna quam de facto est cælum Empyreum. Dicitur autem hoc cælum Empyreum, id est igneum, non quod reuera sit nimis calidum, sed ob nimiam lucem, qua perfunditur.

Quæres

Quæres, si habet tantum lucis, cur non videtur? Respon-
deo, vel quia à parte exteriori aut est opacum, aut non est
tam lucidum; vel quia superficies extima seu conuexa vi-
rimi cœli impedit transmissionem lucis ab illo ad nos;
vel quia Deus aliqua alia via procurat, ne videatur à pec-
catoribus in hac vita.

67 Hic solet discursus de Epyclicis, & aliis Cœlis excen-
triciis, & concentricis; ex quibus supponunt Astrologi
componi cœlos Planetarum propter diuersas mutationes,
quas obseruant in motibus Planetarum: sed quia res est
potest experimentalis directione peritorum in ea facultate,
quam discursu, non videbatur mihi hic ulterius inheren-
dum in ea: videri tamen potest Doctor supra & recentio-
res. Ex his habetur quantus sit numerus Planetarum &
celorum, & quem ordinem inter se seruent. Restat aliquid
addere de numero stellarum fixarum, & de earum ac Pla-
netarum magnitudine.

Quantus
numerus
stellarum
fixarum.

Itaque quantum ad numerum stellarum fixarum, omnes
Astronomi fatentur eas omnes numerari non posse; quia
non apparent distinctæ semper; dicunt tamen illas, quæ
quouis anni tempore facile discerni possunt, esse mille vi-
ginti duas tantum, quas omnes in quadraginta octo con-
stellationes redegerunt: per constitutionem autem intelli-
gunt certum numerum stellarum quendam inter se ordi-
nem habentium, quo distinguuntur à quocumque alio
stellarum numero: Inter has constellationes principa-
lem locum obtinent duodecim signa Zodiaci siue Celestia
quorum primum est *Aries*, secundum *Taurus*, tertium
Gemini, quartum *Cancer*, quintum *Leo*, sextum *Virgo*,
septimum *Libra*, octauum *Scorpio*, nouum *Sagittarius*,
decimum *Capricornus*, vndecimum *Aquarius*, duodeci-
mum *Pisces*: quæ his nominibus vocantur, vel quia effi-
giem præ se ferunt rerum, quarum ista sunt nomina, vel
quia, dum Sol sub iis mouetur, actiones sunt in mundo
inferiori nostro aliquo modo correspondentes naturis ista-
rum rerum: verbi gratia, quia dum Sol est sub signo vel
constellatione, quæ vocatur *Libra*, dies adæquantur no-
ctibus, istud signum vocatur *Libra*: similiter, quia quan-
do Sol mouetur sub signo, quod vocatur *Virgo*, terra ni-
uiis caloribus adusta, nihil aut nisi parum parit, istud si-
gnum vocatur *Virgo*, & ita de cæteris.

Quantum autem ad magnitudinem stellarum, respon-
deo varias fuisse circa hoc opiniones Philosophorum ve-
terum, nam teste *Plutarcho lib. 2. de placitis Philosophorum*
c. 2. *Stoici* Lunam terram maiorem esse, asserunt. *Parmenides*
equalem Soli. *Anaximander* decies nouies terram maiorem
Heraclitus Solem ipsum magnitudine humani pedis terram
maiores esse existimauit, *Anaximander* æqualem terræ,
qui tamen putauit circulum, quo secundum ipsam fertur
septies, & vigies terram esse maiorem. *Stellas Firmameti*
quidam existimauerunt esse eiusdem magnitudinis, sed inæ-
quales videri, quia quædam consistunt in infima parte
crassitudinis spheræ, quædam in suprema, quædam in
media. Verum hæc prioris sæculi errata correxere peritio-
res Astronomi, tum ratione, tum artificiosa sue artis nota-
tione. Itaque asserunt ex stellis fixis supra enumeratis mini-
mam terram maiorem esse: illas autem omnes in sex classes
diuidunt magnitudine inter se distinctas; quarum *Prima*
complectitur 15. stellas maximas, & splendidissimas quas
vocant stellas primæ magnitudinis, & harum quælibet
terram superat centies, & septies. *Secunda* comprehendit
45. quæ dicuntur secundæ magnitudinis, & harum quæli-
bet terram superat septuagies & bis. *Quarta* habet 474.
quarum quælibet terram superat quinquagies & quater,
Quinta includit 227. ex quibus vni quæque terram vincit
magnitudine trigies & nouies. *Sexta* habet 46. & earum
singulæ continent magnitudinem terræ decies & octies
Præterea dicunt ex stellis errantibus *Saturnum* continere
magnitudinem terræ decies & nouies: *Iouem* nonagies,
& quinquies: *Martem* semel, & paulo amplius: *Solem*
centies & sexagesies sexies: sed *stellam Veneris* dicunt
superari à terra septuagies & ter. *Mercurium* quinquagies
& bis. *Lunam* trigies & nouies. Verum hæc omnia ma-

gis ex fide quam ratione aliqua certa corrigi posse cen-
seo, ac propterea parum, aut nihil habere certitudinis.

QUESTIO VII.

Utrum omnes Cæli, & Astra differant specie.

69 **R**eniter hæc quæstio exp dienda est, quia ob dis-
tiam celorum à nobis, non nisi coniecturis pro ma-
iori parte locus est, quæ vt plurimum incertissime sunt.

CONCLUSIO I.

Astra omnia tam fixa quam errantia à suis orbibus distin-
guuntur specie. Hæc est communis, & Probatur ex no-
tabili differentia, quæ apparet quoad speciem ex erran-
tia inter cælos, & astra.

Confirmatur, quia maior conuenientia apparet stellarum
inter se quam cum cælis: sed inter se distinguuntur spe-
cie: & go & à cælis.

Confirmatur secundo: quia probabilius est cælos inter
se esse eiusdem speciei, vt postea dicemus: sed astra inter
se non sunt eiusdem speciei: ergo non sunt eiusdem spe-
ciei cum cælis.

CONCLUSIO II.

Omnes stellæ errantes sunt distinctæ speciei à se inuicem
& à stellis fixis, & multæ etiam stellæ fixæ distinguuntur in-
ter se speciei. Hæc etiam est communis.

Probatur quoad primam partem ex notabili diuersitate
quæ est inter effectus ab ipsis procedentes, quæ diuersitas
colligitur experientia. *Saturnus* enim frigiditatem, & me-
lancholiam; *Mars* siccitatem & bilem; *Venus* languinem
Mercurius subtilitatem influunt: de *Sole* autem, & *Luna*
manifesta apparet differentia.

Probatur secunda pars: quia alio modo influunt, quando
sunt in vna positione ad stellæ fixas, quam in alia: quod
fieri non deberet, si essent eiusdem speciei cum ipsis.

Probatur prima pars: quia Vt a minor trahit magnetem,
quod aliis stellis non competit. Deinde si illæ stellæ non
distinguerentur specie, Planetæ sub illis in vna di-
positione non deberent producere dissimiles effectus illis, quos pro-
ducunt in alia dispositione. Deinde, quod quidem varietas
effectuum multorum in sublanaribus dependet pro il-
lism ab illis, est verisimilius, quod in ipsis sit maxi-
ma varietas quoad speciem: ob quam rationem probabile
puto quod omnes stellæ fixæ sint distinctæ speciei, quam-
uis non sit certum, quin aliquæ ex illis sint eiusdem spe-
ciei: & propterea data opera in conclusione dixi multas
stellæ fixæ, non verò omnes.

CONCLUSIO III.

70 *Incertum est an Cæli mobiles sint distinctæ speciei inter Probabi-*
se, sed probabilius tamen est, quod non, si spectetur præci-
se: Hæc est minus communis, sed eam doceo: expresse
Arriaga & alij recentiores.

Probatur prima pars: quia imprimis non repugnat quod dem spe-
sint diuersæ vel eiusdem speciei, nec est vlla ratio aut au-
thoritas certa, quæ euidenter probet alterutram partem.

Probatur secunda pars: quia imprimis quantum ad spe-
cie externam non apparet notabilis differentia, nec vlla,
quæ non posset refundi in accidentia: & quod vnum ha-
beat astra distinctæ speciei aut locum superiorem, nihil
probat, nam non est necesse quod ex natura sua intrinseca
hoc ipsis competat: vniuersaliter autem quoties non datur
ratio sufficiens autoritas pro distinctione specifica rerum,
potius neganda est, & faciendum vnitati, quamuis pro ea
non haberetur ratio aliqua positua.

Confirmatur: quia secundum ipsosmet aduersarios, par-
tes omnes eiusdem cæli sunt eiusdem speciei & tamen in
celo stellato aliquæ partes habent distinctas specie stellas
ab illis, quæ sunt in alijs partibus: alias stellæ fixæ omnes
essent eiusdem speciei contra eosdem aduersarios: ergo
quod cæli habeant stellas specie distinctas, non arguit
distinctionem specificam ipsorum.

Rursus in eodem cælo sunt partes inferiores, & superio-
res, & tamē non sequitur propterea quod partes superio-
res distinguantur specie ab inferioribus: ergo quod vnu
cælum sit superius altero, non arguit distinctionem spe-
cificam vtriusque.

CONCLV